

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת יסמין פרידמן
יוראי לתב הרצנו

פ/25/1242

הצעת חוק העונשין (תיקון – ביטול עבירת המטרד על ידי עיסוק בזנות), התשפ"ג–2023

תיקון סעיף 215 1. בחוק העונשין, התשל"ז–1977¹, בסעיף 215, סעיף קטן (ג) – בטל.

דברי הסבר

עבירת המטרד הקבועה בסעיף 215 לחוק העונשין היא עבירה כללית ולא תחומה, האוסרת על קיומו של מטרד מסוגים שונים. בסעיף 215(ג) נקבעה עבירה נפרדת לנסיבות בהן המטרד מתבצע לשם עיסוק בזנות. מדובר בסעיף חריג ונדיר בספר החוקים הישראלי. שריד לימים עברו בהם ניתן היה להעלות על הדעת לקבוע אחרי סעיף עבירה כללי, עבירה נפרדת החלה כאשר קבוצת אוכלוסייה ספציפית, מוחלשת ומנוצלת, מבצעת את העבירה, במקרה זה נשים וגברים בזנות. הצעת החוק מבקשת לתקן עוול היסטורי זה, שכן אין כל הצדקה להכללת סעיף פוגעני, אנכרוניסטי ומתעמר זה בספר החוקים הישראלי בשנת 2022. זאת, בפרט כאשר בשנת 2019 קבע המחוקק הישראלי, כאשר תיקן את אותו החוק בדיוק, וקבע שצריכת זנות היא עבירה פלילית, כי נשים בזנות הן קרבן עבירה וכי יש לסייע להן להיחלץ מהזנות באמצעות שיקום ולא להחמיר את מצבן באמצעות שימוש בחוק הפלילי כנגדן.

כאמור, עבירת המטרד מתייחסת לשלל מצבים כלליים ולא מוגדרים, ולכן מעמידה את הציבור במצב בו הוא לא יכול לדעת, לפני שביצע מעשה כלשהו, האם אותו מעשה מהווה מטרד לפי החוק אם לאו. כלל האמור נכון הן ביחס לעבירת המטרד הכללית והן כאשר מדובר על עבירת המטרד על ידי העוסק בזנות. אך עבירה זו, מעבר להיותה פוגענית בשל העובדה שהיא כללית ולא מוגדרת, פוגענית שבעתיים, שכן היא מתייחסת באופן ספציפי למטרד המתבצע על ידי אוכלוסייה פגועה ומוחלשת, אוכלוסייה שנאלצת לחוות תופת יום יומית על מנת לשרוד.

סעיף 215(א) מכסה את שלל המקרים בהם ניתן להאשים אדם במטרד לציבור – מקרים בהם גורמים לפגיעה, סכנה, הטרדה, ואף "הפרעה או גרימת אי נוחות". מקרים אלה, כמובן עשויים לכלול שלל פגיעות והטרדות לציבור הנעשות על ידי מי שעוסקים בזנות. נוכח האמור, עולה השאלה מדוע נדרש סעיף ייחודי עבור אוכלוסיות אלה. קיומו של סעיף החל באופן ספציפי על אוכלוסיות בזנות, מעיד על הנחה סמויה,

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

לפיה העוסקות בזנות מהוות מטרד לציבור באופן מיוחד או במידה רבה יותר ממטרדים הנגרמים על ידי גורמים רבים אחרים להם לא יוחדה עבירה ספציפית.

ברי כי סעיף חוק המתבסס על הנחה לפיה אוכלוסייה מסוימת, ובפרט אוכלוסייה מוחלשת, מייצרת מטרד רב יותר לציבור מאוכלוסיות אחרות, נובע מעמדות אנכרוניסטיות, שמרניות ושיפוטיות כלפי אותה אוכלוסייה. עמדות אלה אינן תואמות את עמדת המחוקק הישראלי, אשר קבע בחוק את חוק איסור צריכת זנות, כי מדובר באוכלוסייה מנוצלת ופגיעה שיש לספק לה סיוע ולהשקיע משאבים בשיקומה, ולא לראות בה מטרד מיוחד שיש לטפל בו באמצעות החוק הפלילי.

למעשה, סעיף 215(ג), נועד להוביל למרחב "נקי" מנשים בזנות, במטרה שלא לחשוף את הציבור הרחב לתופעה קשה זו ולשמור על סטריליות והדחקה של העובדה שהיא מתרחשת. קיומו של סעיף זה ובפרט אכיפתו, מבטאים עמדה, לפיה זנות היא תופעה שיש להרחיק מעיני הציבור ולשמור במחשכים ושמי שצריכות לשלם את המחיר על חשיפתה הן הנשים המנוצלות. בנוסף, במצב החוקי הקיים נוצר מצב אבסורדי בו קיימת עבירה ספציפית המתייחסת לעוסקות בזנות באופן שיוצר מטרד, שבצידה עונש מאסר של שנה ורישום פלילי, בעוד צרכן הזנות חשוף, ברוב המקרים של המקרים, לקנס מנהלי בלבד. מדובר במציאות שהינה ההפך המוחלט ממה שביקש המחוקק ליצור עת חוקק את חוק איסור צריכת זנות.

נוכח כל האמור – סעיף 215(ג), הקובע עבירה פלילית נפרדת לנסיבות בהן מבצע העבירה עוסק בזנות, אינו תואם לחקיקה פלילית מודרנית השואפת לשקף עקרונות של זכויות אדם, חירות ושוויון בפני החוק. זאת, קל וחומר, לאחר חקיקת חוק איסור צריכת זנות, אשר מבקש לאמץ עמדה הפוכה השואפת לשיקום אוכלוסיות בזנות ורואה בהן את הקרבן ולא העבריין. בעניין זה, יש להדגיש כי הן בדברי ההסבר לחוק איסור צריכת זנות והן בסעיף המטרה של החוק, צוין מפורשות כי אוכלוסיית הנשים שורדות זנות אינן מטרת החוק וכי מדובר באוכלוסייה שהמדינה מחויבת להגן עליה ולשקם אותה. נוכח כל האמור מוצע לבטל את סעיף 215(ג) לחוק העונשין.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת על ידי חברות הכנסת יסמין פרידמן ואבתיסאם מראענה (פ/24/3644).

הצעת החוק זהה לפ/24/3644 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט' בטבת התשפ"ג (02.01.2023)